

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Валентина Фиданова-Коларова,
НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, Факултет „Екранни изкуства“, Катедра
„Аудиовизуално производство“,
на дисертационен труд за придобиване на Научно-образователна степен
„доктор“ на Светлана Терзиева-Славкова, редовен докторант към
НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, Факултет „Екранни изкуства“, Катедра
„Аудиовизуално производство“
на тема:

„Български дългометражни драматични телевизионни сериали по
оригинален сценарий със сюжет от съвременното продуцирани от Нова
телевизия през периода 2000 – 2020“
с научен ръководител проф. д-р Станислав Семерджиев
по специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“

Светлана Терзиева-Славкова се дипломира като Магистър по кинознание в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ (2001). Сценарист и водещ е на телевизионни предавания, автор е на поетични текстове за песни, снимала се е в български игрални и телевизионни филми и реклами, автор е на значителен брой публикации във вестници, списания и електронни медии. Член е на Мюзикаутор, на Съюз на българските журналисти, Българско дружество за връзки с обществеността, Съюз на българските филмови дейци, гилдия „Драматурзи“. Понастоящем е главен експерт „Връзки с обществеността“ в администрацията на Общинско-търговско дружество – София.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е реализиран на 303 стр. (шрифт Times New Roman, размер 14), приравнен на 557 стандартни машинописни страници (1800 знака) – твърде голям обем за подобен дисертационен труд. Обяснението е значителният брой цитирани публикации по темата, обширната литературна библиографска и електронна справка, публикуваните интервюта в пълен обем. От една страна, големият обем затруднява възприемането на текста, от друга – дава възможност за широк и задълбочен поглед от различен ъгъл върху

разглежданата тема. Поради това обемът в случая не е слабост на представения за рецензиране текст.

Структуриран е в пет основни части, съответно: I. Феноменът телевизионен многосериен/дългометражен филм – структура и функции, II. Български дългометражни драматични ТВ сериали по оригинален сценарий със сюжет от съвременното преди 2000 година, III. Анализ на български дългометражни драматични ТВ сериали по оригинален сценарий със сюжет от съвременното продуцирани от Нова телевизия след 2000 година, IV. Заключение, V. Приложения с девет интервюта на водещи български кинодейци и кинокритици, увод и библиография.

В увода авторката, анализирайки световно възприети виждания, норми и понятия, касаещи телевизионната филмова серийна продукция и посочвайки конкретни национални и световни примери в тази насока, ясно, точно и конкретно обосновава идеята за разработването на настоящия дисертационен труд. Следвайки логиката на цитираните данни в увода, посочва предмета на изследването: „...да се докаже, че в периода 2000-2020 г. в България има възходящо развитие на дългометражните драматични сериали, има наличие на творчески възможности, творчески личности – продуценти, режисьори и сценаристи, които желаят да се включат и творят в създаването на такъв формат сериали.“ Това прави темата на дисертацията актуална и значима в национален, в известна степен и в извън национален мащаб поради обзорния и задълбочен характер с определена практическа стойност за бъдещите телевизионни творчески екипи, ангажирани със заснемането на телевизионни сериали. Този практически ориентиран момент е подчертан и в „Методическите основи на проучването“ – „...да даде на бъдещите изследователи или на бъдещите създатели на такъв тип сериали отправни точки, които да ползват в тяхната конкретна

практическа работа...“. Авторката ясно подчертава, че целта не е да се анализират естетическите качества на цитираните сериали, а да се разгледат моментите на филмовото производство и причините за успеха на сериалите сред публиката, с продажбата и разпространението им извън страната – безспорно съществен момент в пласирането на създадения продукт и възможността сериалът да достигне до максимален брой зрители, което е целта на всяка филмова творба.

За да реализира целта си авторката проследява дългометражните телевизионни сериали, заснети от Нова телевизия в периода от 2000 до 2020 г.

Посочвайки емблематични примери, творби и автори от националната и световна литература и кино-история в първата част на дисертацията „Феноменът телевизионен многосериен/дългометражен филм – структура и функции“, авторката задълбочено и провокативно разглежда основни елементи на продължителния литературен и кино разказ, прекъснатостта на разказа – съществен елемент на кино-сериалите, ролята на постоянните и второстепенни персонажи в хода на продължителнотодействие, организацията на съставните части (серији) на дългометражните киносериали. Интересна и нагледна е аналогията между приказките на Шехерезада, следващи една след друга като брънки на нескончаема верига и съвременния телевизионен сериал, за който се знае кога и как ще започне, но не се знае кога и как ще завърши.

Във втората част на дисертационния труд „Български дългометражни драматични ТВ сериали по оригинален сценарий със сюжет от съвременното преди 2000 година“ докторантката анализира причините за високия зрителски интерес, съответстващ на зрителските нагласи за два от най-популярните български телевизионни сериали „На всеки километър“ и „Дом за нашите деца“. Обект на вниманието ѝ са и сериалите „На живот и смърт“ от 1974 г., „Записки по българските

въстания“ от 1976 г., култовия сериал „Капитан Петко войвода“ от 1981 и ефекта от петте минути дикторски текст на Николай Хайтов преди излъчването на всеки епизод, които го „превърщат в неделима част от сериала“ – както удачно посочва авторката. Обръщането към историята в случая е похвално и достойно, тъй като „за да стигнем където искаме, трябва да знаем откъде сме тръгнали...“, както гласи древно-индийската мъдрост или, както народът казва – „за да издигнеш къщата, трябва да сложиш тухла върху основата, съградена от другите преди теб“.

В третата част „Анализ на български дългометражни драматични ТВ сериали по оригинален сценарий със сюжет от съвременното, продуцирани от Нова телевизия след 2000 година“ докторантката навлиза директно в темата, заявена в увода на дисертацията. За целта разглежда аргументирано и задълбочено тенденциите в развитието на българските телевизионни сериали с анализиране на ролята на сценаристите и поотделно на най-популярните ТВ сериали, продуцирани от Нова телевизия от 2000 година досега – „Хотел „България“, излъчван в периода 2004-2005 г., „Откраднат живот“ (2016-2021 г.), „Дяволското гърло“, излъчван един сезон през 2019 г., „Пътят на честта“ (2019-2021 г.), „Братя“ (2020-2022 г.). Съпоставя цитираните сериали с телевизионната сериална филмова продукция на другите основни български телевизионни компании – БНТ, ВТВ с цитиране на съответните филмови заглавия. Това дава възможност да се очертае още по-ясно и нагледно стойността и мястото на продуцираните от Нова телевизия телевизионни сериали. Зрителският интерес към цитираните сериали е онагледен с графични таблици с данни от различни социологични агенции и анализиран с текст от авторката – това още един път подчертава стойността на съответния продукт, предопределящ и мястото му в телевизионната програма на съответната телевизия.

В раздел „Заклучение“ докторантката синтезира в рамките на половин страница проблема, като подчертава:

- има възходящо развитие на дългометражните сериали, съобразени с българските параметри на зрителски нужди и на зрителски потенциал;
- има промяна в нагласите на телевизията и рекламоделите към финансирането на такъв тип формати, в частност Нова Телевизия – лидерът на българския ТВ пазар;
- има развитие на сценарното майсторство, което е достигнало дори световно равнище, доказуемо чрез продажбата и разпространението им на международния телевизионен и онлайн пазар.

С тези изводи могат да се изразят и достиженията на дисертационния труд.

В последния раздел „Приложения“ авторката цитира дословно интервюта с девет автори по темата – Тео Чепилов, Теодора Маркова, Станислав Семерджиев, Александър Чобанов, Елена Ермова, Владислав Тинчев, Милена Фучеджиева, Георги Иванов и Невена Кертова. Мисля, че тази част би била по-удачна за монографичен труд на същата тема, където темите и проблемите се разглеждат по-широко и пространно, включването ѝ в настоящата дисертация е допълнение към добре разгледаните, цитирани и анализирани данни до цитирания раздел.

Считам определено за удачно позоваването на библиографската справка в края на всеки раздел, а не в края на труда поради големия брой цитирани заглавия от различни хартиени и електронни източници. От друга страна честите позовавания под черта по смисъла си са стойностни и интересни, но затрудняват цялостното и последователно възприемане на текста над тях. Би могло да се помисли за друг начин на позоваване –

например като приложение под номер в края на труда. Тази техническа подробност не омаловажава огромния труд, който е положила авторката при разработването на настоящата дисертация.

В заключение – дисертационният труд е задълбочено, прецизно, пространно и детайлно разработен с много добро познаване и обективно отразяване на проблема. Проявява уменията на докторантката да цитира и интерпретира интересно и задълбочено мненията на литературни и кинокритици, дискутиращи различни аспекти от разглежданата тема, да изказва балансирано и аргументирано своите становища и мнения, да върви последователно по поставената в началото на дисертацията основна цел.

Това ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на журито, назначено със заповед №1290/21.12.2023 г. на Ректора на НАТФИЗ да гласуват положителна оценка на дисертационен труд за придобиване на научно-образователната степен „доктор“ на Светлана Терзиева-Славкова, редовен докторант към НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, Факултет „Екранни изкуства“, Катедра „Аудиовизуално производство“ на тема: „Български дългометражни драматични телевизионни сериали по оригинален сценарий със сюжет от съвременното, продуцирани от Нова телевизия през периода 2000 – 2020“ с научен ръководител проф. д-р Станислав Семерджиев по Специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“.

21.02.2024 г.

Доц. Валентина Фиданова-Коларова